

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zunaj Trstu po pošti vse leto . 2 . 40
 „ „ „ „ polu leta . 1 . 20
 „ „ „ „ četrt 70
 Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje zanavadno tristočne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 krat
 6 „ „ „ 3 krat
 Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu, V okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdalen z g. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

TABOR V DOLINI.

Bratje južni Slovani!

Uže 10 let je minolo, ker se je naš narod zbiral v tabore, da javno proglašajo svoje želje in težnje, svoj narodni program, od katerega nij odstopil nikoli in ne bode. Nastopila je potem tiha doba; delali smo mirno na narodnem polju dolgih 10 let; naš narod pa še zmerom čaka svojih najsvetejših pravic. — Prišli so resni časi: važno slovansko prašanje na Jutrovem rešuje se prav zdaj in pretresa vso Evropo. Tudi naše cesarstvo je močno prešinola ta nova doba, katera mora poroditi osodopolne preuredbe. Teh preuredbeb pa se némamo bati mi Avstrijski Slovani, ki se vedno zaupljivo obračamo na mogočnega našega vladarja, katerega želja je, naj kraljuje mir in pravica mej narodi, pod njegovim žezlom živečimi.

K temu sili nas še posebno polit. težnja bližnjega kraljestva, da raztegne svoje gospodarstvo tudi čez primorske pokrajine, v katerih bivamo mi južni Slovani v ogromni večini. — Ta težnja pa je našla odmev tudi na Primorskem; osnovala se je mej Italijani v Trstu, Gorici in nekaterih Istrskih mestih neka stranka, ki drzno proglašajo primorske pokrajine za del italijanskega kraljestva in te nakane javi po veleizdajskih činih. — Mi južni Slovani, ki smo naravni gospodarji jadranskega primorja, ne moremo vsega tega mirno gledati, ampak slovesno nam je protestovati proti onim činom. Glede na to in pa tudi z ozirom na druge silne potrebe našega naroda, kliče vas, južni Slovani, odbor političnega društva **Edinost** v tabor v Dolino pri Trstu. Ta tabor bode 27. t. m. na velikem prostoru blizo cerkve v Dolini in se začne ob 2¹/₂ uri popoldne. — Obravnavale in sklepale se bodo te le točke:

1) Adresa udanosti na cesarja in protest proti rogoviljenju one italijanske stranke, ki dela na spojenju primorskih slovanskih pokrajin z Italijo.

2) Nasveti in sklepi, kako bi se dalo pospeševati gmotno in duševno blagostanje našega naroda sploh, in primorskih Slovanov posebe.

3) Nasveti in sklepi, kako bi se dalo povzdignoti šolstvo na Primorskem, posebno pa v Istri.

4) Nasveti in sklepi, kako bi se dale pogozditi mnoge goličave na Krasu in v Istri.

Južni Slovani!

Vse te točke so preimenitne, in sveta dolžnost nam je, potezati se za narodnost našo, za omiko, za svobodo in edinost, kajti drugače ne moremo rešiti našega naroda velike nevarnosti.

Dojdite torej iz Istre, Goriškega, Kranjskega, sploh iz vseh južnih slovanskih pokrajin in izrecite javno in pred vsem svetom, da niti pedi slovanske zemlje néma zgubiti naš narod, naša Avstrija! Konečno prosi podpisani odbor vse rodoljube vsacega stanu, naj mej narodom širijo vest o taboru in odbor podpirajo na vso moč, da bode tabor lep, reden in živ dokaz zrelosti našega naroda. Živela vzajemnost slovanstva!

V Trstu, 20. oktobra 1878.

Odbor političnega društva „EDINOST“.

NB. Ako bi 27. t. m. bilo slabo vreme, preloži se tabor na 3. novembra t. l.

Dopisi.

V Mostarji, dne 8. oktobra.

Čudno se Vam bode zdelo, da toliko časa nisem pisal; ali če pomislite, da sem v vojni, da sem pod milim nebom, da delim veselje i tugo s ptiči pod nebom, da sem več v službi nego prost, vem, da mi ne vzamete za zlo, če pozno, ali vendar enkrat nekoliko poročam. 13. avgusta smo odšli iz Metkoviča, direkcija Mostar. Prvo noč smo prenočili v Domanoviču. Znano Vam bode, da je bolezen naš batalijon tako razorala v Metkoviču, da smo odšli le z 429 možmi in tudi ti so bili polu bolestni. Pomislite toraj, da prenoči tak batalijon pri Domanoviču, kjer je bilo okolo sve polno turških vstašev! Niso nas napali. Moram Vam reči, da so bili okolo nas sami „angeli varuhi“. In mi smo znali, da so vstaši pri Domanoviču in pričakovali smo napad, pa kar naglo nam dojde 19. bat. lovcev se zapovedjo, naj idemo na Buno in od tod na Mostar. Jedva smo došli v Mostar, uže so nas poslali na sprednje straže, kder smo 11 dni ostali, da nismo bili premenjeni. Jaz sem bil poslan na Milkovič-Han. Šlo mi je slabo. V tem času so se vršile bitke pri Domanoviču i pri Stolci in jaz sem vsak strel čul i kakor da sem videl, zdelo se mi je, da gori vse, kakor je bilo v istini. Ko je došel Jovanovič zopet v Mostar, bili smo premenjeni i šli smo v tabor blizu Mostara, kder smo ostali do 1. oktobra. Med tem časom smo imeli ekspedicijo okolo „mostarkega blata“. Tu sem moral iti kakor stranska patrola in došel 6 ur pozneje na „Široki breg“. Takega marša nisem storil v svojem življenji. Čez hribe in doline, čez brdo in polje, hitro, polagoma, brez jedi brez pijače; to je poetično in vendar smo bili zadovoljni. K sreči smo vdobili turško hišo, kojoj sem oropal. Turku sem pokazal revolver i vojake in sem mu kazal: „Da mi dadeš kruha, mleka, vode i što imaš, jerbo ja te ubijem kao jaraca“. V tem hipu je prinesel vsega polno in se priklanjal do tal i voščil, da mi Bog zdravlje dá i. t. d. Zvečer ob enajstih sem došel na „Široki breg“, kder je naša trupa počivala, ves vpehan, truden. „Široki breg“ je lep kraj, samostan velik; jako priljudni kapucini. Drugi dan smo šli zopet v tabor. Službe polno, ne morete si misliti, zraven tega sem bil komandiran v Mostar iskat stanovanja našem batalijonu, jako neprijetno delo, inspekcija, na prednje straže i. t. d. na Milkovič-Han, kder sem tudi danes, vse to, mislim, da je dosti. Od 1. oktobra smo v Mostaru; ali imamo ukaz, da idemo v zimske kvartire na „Široki breg“ i sicer 10. oktobra. Tam bode dobro za nas, lepa stanovanja, malo službe in s kapucini se uže dá živeti. Toraj kmalu otidemo. Malo popišem Mostar: Lega jako lepa, orjentalna vredba, kočje male s ploščami pokrite, 32 mošej, 64 pokopališč, mešano s turki, srbi, kristijani; lepa kri, toliko lepih devojek, otrok nisem videl v svojem življenji, obleka turška, koja se jako lepo podaje.

V Livni, 10. oktobra.

Ne bom Vam na tanjko pepisoval težav in trpenja, ki smo ga prebili predno smo 28. septembra vmarširali v Livno, le toliko povem, da smo došli 26. sept. ob 11. uri dopoludne proti livniškim kulam, v deževnem vremenu 3 dni na marši smo bili vsi premočeni. Kar iznenada — ker se ni zarad megle nič videlo — začno Turci pokati na nas izpred kul; potem so se v kule nazaj umaknoli ter so tudi s topovi streljali. — Nastal je trd boj, ki je trajal do večera, bili so koj pri pričetku ranjeni: naš major Krzdek, stotnik Salomon v obe stegni in lajt. Sever v levo roko. — Zvečer je pojenjalo počasi streljanje po temi, in drugi dan 27. o 7. uri je počil prvi top — in tako so jeli topovi grmeti od vseh strani in jako dobro so zadevali kule; bombardiranje je trajalo do mraka. — Turki niso mislili, da jih imamo toliko, in posebno ne, da imamo težke poljske topove — ampak samo gorske; to jih je osupnolo. Bili so obkoljeni, da se niso mogli pokazati; skušali so prodreti, ali naše kunovske 2—3 salve so jih podrle na stotine; njih topovi — bilo jih je 12 — kmalu so vtihnoli, ker so naši nanje dobro merili in jih pohabili. — 28. zjutraj se je še nekoliko strelav slišalo, a kmalu so se pokazala bela banderca po vsej Livni in strahovito vpitje i živijo klic naših vojakov je odmeval od skalovja — o polu 9. ure so naše čete vmarširale v mesto, spremljane od 4 vojaških godb, — in kmalu sti vihrali dve avstrijski zastavi na spodnjem in zgornjem gradu. — Koliko so naši fantje storili in prebili, to razjasni polkovnikovo povelje od 30. septembra. Tu le ga imate v prevodu:

Njegova kr. visokost, gospod oddelkni poveljnik, kraljevič Württemberg je blagovolil danes vpričo generalov in stabnih oficirjev tukaj zbrauih štirih brigad pred njihovim obličjem te le besede meni reči: „Zahvaljujem se 17. polku za njegova izvrstna, neprimerljiva dela, za hladnokrvni mir, red in hrabrost na bojišči v lahkem, radovoljnem, veselodušnem zmagovanji i prenašanji izvenrednih težav i trpenja v najneugodnijih krajnih in vremenskih razmerah.

„Nij boljšega vojaškega krdela od tega polka in slavnega 10. lovskega batalijona, katerih veljavo sem spoznal v petih letih, v katerih sem bil jaz njihov poveljnik“.

Ukazujem, naj se naznanijo te vzvišene, nas tako česčeče in hvaleče besede zmagovalnega našega oddelknege poveljnika vsem oficirjem in možem vseh šestih polkovih batalijonov, in prepričan sem, da bode Kunov polk v vseh delih temu pripoznanju vedno sijajno zadostoval in v borbi se vedno izvrstno držal, za katero izvrstnost sta mi uže v poprejšnih bojih njegova kraljeva visokost, kakor tudi njegova cesarska visokost, naš gospod brigadir viši vojvoda Ivan srečo vošila. Posebno izvrstno se je držal polk tudi v bojih 26. in 27. septembra 1878, ko je na dano povelje z veliko natanjnostjo in odličnostjo zaprl mnoge, skoro v nedo-

hodnih krajih ležeče vtrjene kraje, kame-nate kule i stolpe.

Jako sijajni, natanjčni in v resnici junaški so bili boji, ki so se bili za izvršitev te naloge, če tudi se je moralo zarad ranjenja promeniti vodstvo v batalijonu in kompanijah. Jako sijajen je bil pogum in odličnost, ko so se odvracali sovražnikovi napadi in poskušnje, da bi se probil; čuditi se je kreposti, s katero se je v močnej burji i ledenem dežji, skoz 24 ur brez vode in ognja, prebilo veliko trpenje na potu in v bojih po noči; posebnega priznanja je vreden boj za naše ranjence pri zapadnej trdnavi po ostrem rekognosciranji in izrekam v polkovem imenu hvalo gospodoma stotnikoma Stromayer in Slivnik. nju oficirjem in moštvu, ker so se junaško, prav viteško tvegali lastnega življenja, da so oteli ranjence smrtnih muk, nečloveškemu sovražniku iz besnelih rok.

Ljudstvo je tako veselo, da je naredilo v zahvalo 2 posta v tednu, ker smo zmagali Turke in en praznik, da bi neopešali na marših; to so prosili do papeža, da bi jim bil zapovedan praznik vsako leto. — Zložili so tudi to le pesnico:

Dobro došli bračo mila,
Avstrijski vojnici,
Bosanska Vam kliče Vila,
I njenimi svi sinovi
Živi! živi! slavni Car,
Novi Bosne gospodar!

Hvala najprim višnjem Bogu,
Koj nam se smilova,
Da ovliku sreču mnogu
Dočekat nam darova;
Živi, živi slavni Car,
Avstrijski gospodar!

Zemlja, brda i dolovi
I ptičice u gori,
Svaka svojim glasom slavi,
Da se zemlja sva ori;
Živi, živi Gospodar,
Avstrijski slavni Car!

Ha, umrli naši stari
Otc i prededovi!
Da Vam sada Bog podari
Uzkrsnuti iz grobovi,
Sviknuti u taj ip;
Živi, živi Franc Josip!

Da vidite zemlju Vašu,
Ostavljenju s jadom,
Sad na obču radost našu,
Prikrdjenju paradom
Koja viče u sao glas:
Živi, slavni Care naš!

Sva se Bosna pretvorila
V jezero radosti,
Jer krvnička kruta sila
Pade u svoje jakosti;
Narod kliče: živi, Car,
Slavni Bosne gospodar!

Od Trebinja do Bieljine
Na okolo sve Bosne

Svi s obuče u ljine
Misne a i ponosne,
Veli: živi Bosne Kralj,
Avstrijski svetli Car!

Sava, Drina sa Vrbasom
S Neretvom, sa Unom,
Sve sa jednim skladnim glasom
Zaupiše dolinom:
Živi slavni Franc Josip,
Katolicke cerkve kip!

I mi daklen, bračo sada,
Milog Boga hvaleči,
Želimo Vam sretno rada
Sve sretno veleči:
Bog Vam dragi upomozi
Stuč krvnika po rozi!

V Rojani, 15. oktobra.

V nedeljo je imela zopet naša čitalnica „besedo“, in bil je tudi redni glavni zbor, ter volitev novega odbora. Vreme je bilo grdo, vendar se je zbralo obilo občinstva. Najprej se je vršila volitev v odbor. Predsednik Dolinar pozdravi občinstvo, pové v kratkih besedah, da ga ni volja sprejeti predsedništvo, da ga zavira obilo poslov, vendar se ne odreka, ako ni drugače in ako stavi občinstvo zaupanje v njega.

Tajnik, g. Cegnar, prebere letno poročilo, iz kterega se je razvidelo neumorno delovanje rojanske čitalnice, imela je 16 „besed“ z predstavami in eno dobro delno „besedo“ za žene rezervistov. Gospodje, gospe in gospodičine so radovoljno se potrudili sodelovati.

Oddanih je bilo 38 listkov, izvoljeni so bili v odbor: predsednik Dolinar soglasno; odborniki: Abram, Žitko, Wolf, Zabred, Bezeg in Kraševic z veliko večino glasov.

Hvala se je izrekla vsem, kteri so blagovolili sodelovati.

Denarničar, g. Bezeg, je poročal potem o materijalnem društvenem stanju. Z veseljem je občinstvo na znanje vzelo dobro gospodarjenje, pri vseh neugodnih razmerah, silnej dragini stanovanja in velicih troških, ki jih prizadevajo veselice.

Ko predsednik predlaga, naj se volijo trije udje, da pregledajo račune, je občinstvo to zavrnilo in soglasno odobrilo račune ter skazalo s tem odboru svoje zaupanje.

Zgubili smo, reče predsednik, mej letom marljivega uda, dobrega diletanta J. Hanzala. Prosim, da se ga hvaležno spomnimo s tem, da vstanemo. Vsi udje vstanejo.

Po volitvi govori predsednik, zahvaljevajoč se za zaupanje, ki ga uže drugo leto za predsednika voli občinstvo, preide na zadnje na narodne razmere povdarjajoč lahonske demonstracije, zavračajoč to rovarsko početje izreče, da smo Slovenci vsi zvesti državljanji, da nikdar ne pripustimo, da bi pohlepna ptuja roka odtrgala najvazniši kos države, Primorske s Trstom, da Slovenci želé srečno pod habsburškim žezlom živeti, pod cesarjem Franc Josipom, kterega bog živi! Občinstvo je povzdignolo tri-

kratni živio-klic na svetlega cesarja in s tem je bil glavni zbor končan. Igra „Ženska borba“, ktera se je potem začela, mora se z vso pohvalo ko najboljšje predstavljena imenovati.

Za to predstavo izposodilo si je društvo gledališčno obleko. Gospodičina L. Hučkova, ko grofinja, vedla se je z vsem ženskim aristokratskim ponosom. Gospa E. Abram, vsa za oder vstrarjena, bila je ko Leonia prava grajska gospodičina, znala je jako milo o ljubezni kramljati, nje prijetni glas ima nekaj izvenvedrega. G. Wolf, Henri Flavignel, ko preoblečen sluga, igral je ko od vlade preganjani velikaš izvrstno. G. Ižanski, Grigon, bil je tako ozbiljen, da bi vsak sodil, da je le za ozbiljne role, pa spremenil se je v trenutku v komično osebo; ako očitno temu gospodu hvalo izrekamo, storili smo le svojo dolžnost. G. Pikel, ki je dve roli ko nižji oficir in sluga igral, bil je na svojem mestu.

Večkrat med igro je občinstvo izvrstno igranje pretrgalo z rokoploskom predstavo, ko je pa zagrinjalo padlo, nastalo je gromovito ploskanje. Po igri pa je g. Bartelj, kterega so gospodičine teško pričakovale, segel v strune in kakor magnetična igla, vse je bilo živo in plesalo prav živahno.

20. t. m. se je ponavljala omenjena igra. Ta dan se peli domači rojanski pevci z vso pohvalo in razveseljevali občinstvo, rojanski pevci, sami kmečki sinovi, so dika Rojanu, zato so pa tudi obilo pohvaljeni bili.

Kritični politični pregled.

Deželni zbori so zaprti. Zbudili pa so oni ljudstvo iz zaspanosti, ker so se večidel določno izrekli zoper dosedanjo vlado in zahtevali v adresah do cesarja, naj se vladno gospodarstvo prenaredi.

Državna zboru v Peštu i na Dunaji sta se odprla. Če so Madžari se svojimi zahtevami uže doslej preseglji vse meje, ktere so spodobne, šli so v državnem zboru uže tako daleč, da je vodja skrajne levice zahteval, naj cesar odkrit i stoječ bere prestolno pismo! Če taka prodrznost nij veleizdaji podobna, potem ne vemo več, kde je meja mej cesarjem i prostimi ljudmi. Madžari so v svojem napuhu privarili Sisifovo skalo vrhi gore, odslej se mora trkljati zopet v dolino, v katerej tudi za vselej ostane.

Ministerska kriza na Dunaji še nij končana; toliko pa je gotovo, da se je dozdani finančni minister Pretis zavezal sestaviti novo ministerstvo, ker je 21. t. m. to očitno s tem razodel, da je poklical prvake obeh zbornic k sebi, očitno rekel, da je to nalogo prevzel, i da sestavi novo ministerstvo, ako večina državnega zboru (to je: večina ustavovercev) potrdi njegov program. Njegov program je ta le: naj se zasedanje Bosne ustavi; naj traje ono le toliko časa, da se dežela pomiri, troški, kateri so se nabrali, povrno; naj ostane sedanja bram-

beno postava še eno leto veljavna, naj se dobro preudari davkova postava, katera v prihodnjem letu še ne more stopiti v moč, ker je še preveč dela treba (mi mislimo, da ta postava potrebuje še več let, predno jo bode mogoče vpeljati i da nam ne donese nič dobrega). — To je tedaj ves program finančnega ministra. S tem ne bode delal velicih čud i dvomimo, da mu bo mogoče dobiti večino mej državnimi poslanci za svoj program, ker je tako plitev, da bolj ne more biti. Kdor hoče iz blata potegniti avstrijski državni voz, treba mu napreči boljših moči. Sploh gospod minister Pretis — to trdi ves svet — doslej nij kazal posebnih zmožnostij v tako težkih delih, i nikakor ne verujemo, da bi on bil mož, ki bi zmožen bil oteti Avstrijo Tantalovih bolečin. Ako se mu vendar posreči, da res sestavi novo ministerstvo, vladalo bo kratek čas, pretežko breme ga mora podreti.

Rusi so se umaknoli nazaj v Drinopolje, precej potem pa so napali Turci kristijane ter jih mnogo pomorili; zato je pa ruska vojska zopet posedla poprejšnje kraje i se nikakor neče več umaknoti. Mislimo, da se tudi ne umakne i da stori konec Turčiji v Evropi. Mi smo uže zdavnaj i večkrat izrekli prepričanje, da ne bode i ne more biti miru, dokler se Turek popolnem iz Evrope ne izžene, da je berolinski mir gujil sad; to trdimo tudi danes še, in uverjeni smo, da se vse to kmalu spolne.

Mihec in Jakec.

M. Šmentano je počilo, ustrašil sem se, da mi je kladivo omahnolo.

J. To se ve da je počilo, ali ne na magistratu, ker tu se ni treba bati, da bi počila petarda, strela udari najši v počeno kolibo, in to se je primerilo oní večer, ko sva šla na novo vino.

M. Vedno mečejo te petarde po raznih krajih, kakor bi hoteli komarje preganjati.

J. Vraga, saj so še petardo dobili na vrtu mestnega župana.

M. Tisto je pa nekdo tam pustil domu gredoč, ko je ni mogel nikjer užgati.

J. Aha, tako je bilo tedaj, saj ptujci ne hodijo po županovem vrtu. Sin. — —

M. Molčimo! Stari Hrmet nas gleda in s prstom kaže nate.

J. Morda misli, da mi dva petarde vžigava?

M. E, kaj še, boji se, da ne bi naši mandrijeri prišli reda delat, zato nama ne zaupa, da ne bi stopila s kolibe, ter vse petardeže ugrabila.

J. Ti, Miče! povej mi, zakaj *Indipendente* natanjko za uro in minuto ve, ko počí kaka petarda in še celo iz Pirana in Kopra?

M. To mora uže vsako vrabče na strehi vedeti, za to je posebna rudeča šola.

J. Naši mestni očetje tirjajo v deželnem zboru stare pravice, da ne bi več Tržaški sinovi vojaki bili.

M. Morda zato, da ne bi trebalo tem junakom v zajčevi hrabrosti čez mejo v Italijo.

J. Ti si prebrisana glava, povej mi, kaj je to *Italia irredente*?

M. To je neka bolezen, ktera posebno pri otrocih razsaja in kadar jih zlo prime, delajo nemir po mestu, kakor bi imeli steklino, le grizejo ne, če nemajo kruha. Naša policija je oskrbela že neke vrste pasjih torb in če stekleža prime, vtakne ga v luknjo, da se mu potem zvedri glava. Na te stekleže je lahonstvo oprto, toraj moraš znati, da je tudi lahonstvo otročje in še to kilovo.

J. Zakaj zahteva deželni zbor juridično fakulteto z italijanskim jezikom v Trstu?

M. Zato, ker ve, da ne bode nikdar potrjena; tržaški očetje so kakor Ribenčan, ki je dobro znal, da ni konja v dolini, pa ga je vendar šel v dolino iskat.

J. Kedaj vendar naš sl. magistrat vodovod v Trst napravi, ker v suši vedno vode pomanjkuje?

M. Takrat, ko bode občinski zastop po volji večine prebivalcev zbran, a ne kakor zdaj, ko je denar pomagal pri volitvah, saj veš, kako je pri sv. Jakobu tisti blede magistratov berič, nekdanji krojač, v kočiji skupaj volilce vozil.

J. Miče, znaš! drživa se, kajti mi dva sva na dobrem mestu, petarde nobeden ne vžge pred našo kolibo, uže veš zakaj ne, strela pa ne udari, kadar mi dva tu stojiva in najini ženi spodaj, zato ne smeva oba ponoči nikoli strani iti; ako pa kedo naji gre, mora postaviti namestnika; zato bi bil pa naj boljši Sošič, zopet od magistrata vsiljeni kapo de vile, ne, kapovila sem hetel reči. Zdaj pa zapojva tisto, uže veš, ktero naš župan rad čuje.

Miče začne:

M. Na gredu stojim in za kladivo držim,
Ure naznanjam pa sladko sanjam.

J. Enako je z mano, po dnevi budim,
Po noči s petardiči norce uganjam.

Mihec in Jakec skupaj:

Slovinci tržaški le mirni bodite,
I nam je napočil svobode dan,
Na zemlji domači narod budite,
Postavite vragu krepko se v bran.

Domače stvari.

* **Taboritje**, kateri bodo šli iz Križa, Proseka, Opčin, Trebča, Bazovice na tabor v Dolino, naj se blagovolé zbrati v Ključni nad Ricmanjem, da potem vsi skupaj v Dolino korakajo. Priporočamo red in mir, da bomo izgled vsem.

* **Vojaška bolnica** je pogorela minoli teden; zjutraj zgodaj je začelo goreti, kako je ogenj nastal, ne ve živa duša, pri vsem tem pa je čudno, da so o tem različna menjenja; težko preiskava dokaže vzrok; škode je silno veliko. Ako bi bilo vmesno

zidovje na podstrešji, bilo bi se dalo mnogo rešiti, tako pa je zgorela vsa streha in magazini pod streho, ki so hranili polno vojaškega blaga. Strelivo bolnih vojakov je pokalo kakor bi bil orehe stresal, ker je bilo ondod spravljenno.

* **Strah pred Slovani.** Minoli teden se je razširila vest po Trstu, da pride mnogo Slovencev iz okolice v mesto, i da napravijo demonstracijo. To proglašamo mi za grdo laž onih, kateri bi radi v mestu mirno prebivalstvo proti okolici nadražili. Enako zavračamo laž, ktero je *Il Cittadino* št. 249 prinesel, da je deputacija okoličanov kmetov v uredništvo prišla s prošnjo, naj proti demonstracijam, ktere namerjavajo neki čitalničarji napraviti, protestira. Ako je v istini kaka deputacija v uredništvo *Cittadina* prišla, tedaj je morala najeta biti od neke svojati, da v okoliški opravi zavlja. Nam ni treba demonstracij, opominjamo le na neko pesem, ki se je pred leti v Trstu pela splošno:

Italiana è la nostra favella,
Ma coi Slavi e Germani viviamo
Siam fratelli per l'Austria giuriamo,
Che fe grande la nostra città.

Kdor je tega menjenja, ta je nas prijatelj, kteremu radi vsak čas roko podamo. Kdor pa ima črno vest, gotovo se boji ter ima strah pred onimi, kterim krivico dela. Naj bi *Il Cittadino* vzdignol vizir in pokazal obraz ter imenoval ono deputacijo, ktera ga je v njegovem uredništvo počestila, radovedna je vsa okolica na plemenitaše laži in vohunstva.

* **Ženitvanje.** Gospodičina Vesel, hči vrlega našega pesnika, zaročila se je minoli teden z g. dr. Escherjem. Čestitamo zaročencema in izrekamo veselje, da je stari naš pesnik Koseski učakal pet možitev svojih hčer z odličnimi gospodi.

* **Na deželni vino** in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi bode letošnja javna preskušnja dné 30. t. m. dopoldne. K obilni vdeležitvi vabi vse p. t. prijatelje kmetiškega napredka, šolsko vodstvo.

* **Zdravniško kirurški ambulatorij** združen s kabinetom za zdravljenje zob za ozdravljanje vseh bolezni v ustih in tehničnimi operacijami je napravil naš rojak, doktor Anton Sutina in sprejema bolnike v svojem stanovanji via Malcanton št. 2 vsak dan zjutraj do enajstih in popoldne od ene do petih.

* **Vračajoce** se vojake iz bojišča v Trstu prav dobro sprejema odbor, ki se je nalašč za to ustanovil. Kadar se iz parnika izkrcajo, dobé pive, vina, klobas, cigar in drugih stvari. Vsak si lahko misli, da niso italijančiči, ampak pošteni Avstrijci vseh narodov, kateri se ne menijo za „Italia irredente“.

* **Policija** je zaprla v Koprju enega profesorja, enega inženjerja in tamošnjega kavanarja, kateri so baje v zvezi z onimi, ki mečejo petarde. Mnogo je še takih tičev, ki po prostem letajo, kateri se morajo le iz-

meček imenovati in ki napravljajo zavratne tihotapne stvari, da bi ljudstvo strasili.

* **Rumena mrzlica** še vedno razsaja v Ameriki, o kateri prihajajo žalostne novice. Število bolnikov raste čedalje bolj, posebno med reveži. V Viksburgu je po bolnišnicah nad 2000 bolnih; 6 usmiljenih sester in nekatere duhovne je pobrala bolezen. V Memfis-u manjka ne le mrtvaških nosil, ampak tudi pogrebcev; po ulicah in po hišah se nahaja na stotine nezagrebenih mrličev, ki zrak okužujejo; v tem mestu so živi ostali samo trije duhovni, vsi drugi so bili napadeni od bolezni, ko so vernikom delili tolažbo sv. vere. Še hujše je v Novem Jorku, kjer je ta huda šiba pobrala še več zdravnikov, duhovnov in usmiljenih sester.

Književnost.

Život in diela Mateša Antuna pl. Kuhačevića, hrvatskega pesnika XVIII. veka, ta knjiga leži pred nami in ne moremo se načuditi, da je toliko važne poezije ležalo v hiši potomcih Mateša pl. Kuhačevića celih 113 let! Kako se je mogel pozabiti M. Kuhačević, kterega životopis je tak, da malo kterega imenitnega moža. On je bil iskren narodnjak, pesnik, političin državni vjetnik, glasovit vojak po morji in po suhem in eden izmej prvih narodnih boriteljev one dobe, ko je še vladala grozovita nazadnjaška vlada.

Ne moremo zamolčati, da je bil slavni Mateša 25 let v ječi samo zato, ker je proti vojaški vojni krajini pisal memorijal v imenu svojega naroda, kajti on je bil tisti čas poslanec in glej, po sto letih je še le spoznala vlada, da je imel Mateša prav, ker je vlada sama vojno krajino odpravila.

Žal nam je, da ni izdatelj in pisatelj spoštovani g. profesor Magdič, vpletel v izvrstno delo še memorijal, kateri je Mateša pisal proti reformi vojaške krajine, in zadevajoče literarične dokumente deputatov mesta Sinja, ki so jako duhoviti.

Tudi nam ni znano, se je li v zagrebčih arhivih poiskalo, če je Mateša, kakor potomci menijo, tam zakopan. Tudi ni jasno, kaj se je zgodilo z majorjem Portracem Gallom, kateri je bil ž njim obsojen. To in mnogo drugih stvari bi gotovo radi potomci in narod znali o svojem mučeniku.

Javna zahvala gre gospodu prof. Magdiču, da je na svitlo dal knjigo, s katero je narodnega pesnika in mučenika otel pozabljivosti. Želimo pa, da bi še mnogo historičnega in pesniškega blaga, ki morda stotletja v temi trohni, izvel na dan in ga svetu podal.

Popravek.

V predzadnjem listu se je po naključbi izpustila mej obdarovanimi po gospej Valencičevi Marija Godnik, ktera je prijela 5 gld., kar se s tem popravlja.